

Utrikesutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om informationssäkerhet och av säkerhetsbestämmelserna samt om uppsägning av det administrativa arrangemanget för skydd av säkerhetsklassificerad information som utbyts mellan Finland och Nordatlantiska fördragsorganisationen och av överenskommelsen med Nordatlantiska fördragsorganisationen om informationssäkerhet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om informationssäkerhet och av säkerhetsbestämmelserna samt om uppsägning av det administrativa arrangemanget för skydd av säkerhetsklassificerad information som utbyts mellan Finland och Nordatlantiska fördragsorganisationen och av överenskommelsen med Nordatlantiska fördragsorganisationen om informationssäkerhet (RP 4/2023 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande och till förvaltningsutskottet och försvarsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- förvaltningsutskottet FvUU 4/2023 rd
- försvarsutskottet FsUU 1/2023 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- chef för den nationella säkerhetsmyndigheten Päivi Kaukoranta, utrikesministeriet
- säkerhetsdirektör Kai Knape, försvarsministeriet
- överinspektör Ville Jääskeläinen, skyddspolisen
- specialplanerare, datasäkerhetschef Pekka Ylitalo, Huvudstaben
- direktör Johanna Erkkilä, Transport- och kommunikationsverket.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att riksdagen godkänner ett avtal mellan parterna i nordatlantiska fördraget om informationssäkerhet samt säkerhetsbestämmelser och att riksdagen antar en lag om

Betänkande UtUB 1/2023 rd

sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet och i säkerhetsbestämmelserna som hör till området för lagstiftningen. Det föreslås även att riksdagen ger sitt samtycke till att Finland säger upp det administrativa arrangemanget för skydd av säkerhetsklassificerad information som utbyts mellan Finland och Nordatlantiska fördragsorganisationen samt överenskommelsen med Nordatlantiska fördragsorganisationen om informationssäkerhet.

Avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om informationssäkerhet är en del av Nordatlantiska fördragsorganisationens (Nato) rättsligt bindande avtalsram, som de nya medlemsländer som ansluter sig till nordatlantiska fördraget förutsätts förbinda sig till. Avtalet innehåller sådana bestämmelser om ömsesidigt skydd av säkerhetsskyddsklassificerad information som tillämpas mellan parterna i nordatlantiska fördraget. Detta multilaterala avtal ersätter de bilaterala informationssäkerhetsarrangemangen mellan Finland och fördragsorganisationen.

Avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om informationssäkerhet ingicks i Bryssel den 6 mars 1997 och trädde i kraft internationellt den 16 augusti 1998. Avtalet träder i kraft för Finlands del trettio dagar efter den dag då Finland deponerar sitt anslutningsinstrument för avtalet hos Amerikas förenta staters regering. Lagen om sättande i kraft av avtalet och av säkerhetsbestämmelserna avses träda i kraft samtidigt som avtalet träder i kraft för Finlands del, vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Lagen om upphävande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det administrativa arrangemanget för skydd av säkerhetsklassificerad information som utbyts mellan Finland och Nordatlantiska fördragsorganisationen samt i överenskommelsen med Nordatlantiska fördragsorganisationen om informationssäkerhet avses träda i kraft samtidigt som uppsägningen av dessa fördrag träder i kraft, vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Nato-avtalet från 1997 om informationssäkerhet innehåller sådana bestämmelser om ömsesidigt skydd av säkerhetsklassificerad information som tillämpas mellan parterna i nordatlantiska fördraget. Avtalet tillämpas inte bara på säkerhetsklassificerad information som utbyts mellan Finland och Nato utan också på sådan säkerhetsklassificerad information som utbyts mellan medlemsstaterna och som lämnas till stöd för något av Natos program, projekt eller avtal. Bestämmelserna i avtalet om informationssäkerhet gäller personalsäkerhet, datamaterialsäkerhet, lokalsäkerhet, säkerhet i kommunikations- och informationssystem samt industrisäkerhet. Avtalet förpliktar inte parterna att lämna ut säkerhetsklassificerad information. Alla nuvarande medlemsstater i Nato är parter i avtalet om informationssäkerhet.

Utrikesutskottet anser precis som förvaltningsutskottet (FvUU 4/2023 rd) och försvarsutskottet (FsUU 1/2023 rd) att det är viktigt att avtalet om informationssäkerhet träder i kraft så snart som möjligt för att Finland fullt ut ska kunna ta emot säkerhetsklassificerad information från Nato och delta i det samarbete mellan medlemsstaterna som inbegriper informationsutbyte. Utskottet betonar vikten av att skydda och trygga säkerhetsklassificerad information i ett fungerande internationellt samarbete.

Betänkande UtUB 1/2023 rd

En central utgångspunkt för informationssäkerhetsavtalet är att avtalsparterna bibehåller säkerhetsskyddsklassificeringen av den information som lämnats ut till dem och gör sitt yttersta för att skydda informationen. Informationen ska inte lämnas ut till tredje parter utan samtycke från den part som informationen härrör från.

Enligt utredning till utskottet förändrar anslutningen till informationssäkerhetsavtalet inte på ett betydande sätt nuläget i fråga om hanteringen av säkerhetsklassificerad information. Finland skyddar och behandlar redan nu säkerhetsklassificerad information i enlighet med Natos regler och principer utifrån det informationssäkerhetsavtal mellan Finland och Nato som undertecknades 1994 och det kompletterande administrativa protokoll som ingicks senare. Avsikten är att dessa bilaterala arrangemang ska sägas upp när Finland ansluter sig till Natos multilaterala informationssäkerhetsavtal.

Den största ändringen i informationsutbytet är att anslutningen till informationssäkerhetsavtalet gör det möjligt att få information som hör till Natos högsta säkerhetsskyddsklass (COSMIC TOP SECRET). I och med Natomedlemskapet ökar också mängden information som fås och utbyts betydligt, och fler myndigheter inom statsförvaltningen än i nuläget kommer att få och behandla säkerhetsklassificerad information.

Natos säkerhetsbyrå kommer i fortsättningen att, i stället för nuvarande inspektionsbesök, regelbundet göra inspektioner i Finland av säkerhetsarrangemangen för att skydda säkerhetsklassificerad information. De finska myndigheternas förfaranden för skydd av säkerhetsklassificerad information har vid Natos regelbundna inspektionsbesök konstaterats fungera. Anslutningen till informationssäkerhetsavtalet förbättrar också möjligheterna för finska företag att delta i upphandlingar och anbudsförfaranden som innehåller säkerhetsklassificerad information från Nato.

Resursfrågor

I propositionen konstateras det att anslutningen till Nato medför tilläggskostnader av engångsnatur och bestående fasta kostnader, bland annat när det gäller informationssäkerhetslösningar och lokalsäkerhet samt arbetet med kontroller och godkännande av system. Kostnaderna för den fortsatta utvecklingen av informationsbehandlingsmiljön bedöms i nuläget uppgå till cirka 20 miljoner euro under åren 2023—2025. Det handlar om kostnader för personal, utrustning och programvara. Finansiering för den fortsatta utvecklingen av informationsbehandlingslösningen med höga säkerhetskrav har reserverats i budgeten för 2022 och 2023. Dessutom kommer de skyddsåtgärder som krävs i de lokaler där informationen behandlas att föranleda nya kostnader till ett belopp av uppskattningsvis sex miljoner euro, huvudsakligen hyreskostnader. De investeringar som krävs kommer att medföra underhållskostnader på cirka tre miljoner euro från och med 2026.

Det slutliga behovet av finansiering för investeringar och underhåll kommer att preciseras i takt med att planeringen framskrider och planerna genomförs. De lokalkostnader som indirekt föranleds av Natomedlemskapet kommer att preciseras i och med en kartläggning som görs 2023. De behov av tilläggsanslag inom olika förvaltningsområden som föranleds av medlemskapet kommer att läggas fram i den årliga planen för de offentliga finanserna och vid beredningen av budgeten och tilläggsbudgeten, under respektive moment enligt användningsändamål.

Betänkande UtUB 1/2023 rd

Enligt propositionen kommer avtalet ändå inte direkt att medföra några ökade kostnader för statens gemensamma informationsbehandlingsmiljö som förutsätter hög säkerhet, eftersom motsvarande standarder har tillämpats redan under partnerskapstiden.

Mängden säkerhetsklassificerad information ökar i och med Natomedlemskapet och behovet av att behandla sådan information kommer också att öka betydligt, inte bara hos utrikes- och försvarsförvaltningen utan även hos andra myndigheter och företag. Utrikesutskottet anser det vara ytterst viktigt att alla resurser hos samtliga myndighetsaktörer är på den nivå som det nya informationssäkerhetsavtalet kräver. Förvaltningsutskottet har i sitt utlåtande behandlat resursbehoven närmare med avseende på aktörerna inom den inre säkerheten, och konstaterat att ett effektivt genomförande av arbetet med vägledning, kontroller och godkännande medför ett permanent behov av ytterligare resurser vid Transport- och kommunikationsverket (FvUU 4/2023 rd).

Riksdagens rätt att få information

Utrikesutskottet ser det som viktigt att propositionen innehåller skrivningar om betydelsen av att riksdagens rätt att få information i Natofrågor uppfylls. I och med att Natos handlingar i regel är säkerhetsklassificerad information är det viktigt att propositionen tar fasta på riksdagens omfattande rätt att få information och att den rätten också gäller sekretessbelagd information. Det måste säkerställas att informationsutbytet i Natofrågor är fungerande på alla nivåer av säkerhetsskyddsklassificeringen.

Utskottet har behandlat riksdagens rätt att få information närmare i sitt betänkande om godkännande av nordatlantiska fördraget (UtUB 16/2022 rd). Utskottet fäster också uppmärksamhet vid de relevanta anmärkningar som försvarsutskottet gjort i sitt utlåtande, dels om statsrådets skyldighet att på eget initiativ lämna den information som riksdagen behöver, dels om statsrådets skyldighet att lämna den information riksdagen begär. Riksdagen har dessutom exklusiv behörighet att bedöma vilka uppgifter som behövs vid behandlingen av ett aktuellt ärende. Rätten att få information kan inte heller vara beroende av att man från utskottets sida på förhand kan ställa rätt frågor som gäller försvarspolitiken, utan statsrådet måste själv aktivt fullgöra informationsskyldigheten. Det här är särskilt viktigt nu när Finland som Natomedlem ska gå in för en egen handlingslinje i alliansen (FsUU 1/2023 rd).

Avslutningsvis

Natos informationssäkerhetsavtal är ett av sex avtal som Finland har förbundit sig att ansluta sig till inom 12 månader från deponeringen av Finlands anslutningsinstrument för nordatlantiska fördraget. De övriga avtalen är: avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor (Nato SOFA), protokollet om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget (Parisprotokollet), avtalet om överföring av teknisk information för försvarsändamål, avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar, avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om informationssäkerhet samt avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om samarbete avseende nukleär information. Dessa avtal överlämnas till riksdagen för behandling i form av separata propositioner.

Betänkande UtUB 1/2023 rd

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner avtalet som avses i proposition RP 4/2023 rd och säkerhetsbestämmelserna som utfärdats med stöd av avtalet.

Riksdagen godkänner uppsägningen av det administrativa arrangemang och den överenskommelse som avses i proposition RP 4/2023 rd.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 4/2023 rd utan ändringar.

Helsingfors 13.6.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Elina Valtonen saml
medlem Eva Biaudet sv
medlem Maria Guzenina sd
medlem Jussi Halla-aho saf
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Pia Kauma saml
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Mira Nieminen saf
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Jussi Saramo vänst
medlem Ville Tavio saf
medlem Ben Zyskiewicz saml
ersättare Harry Harkimo liik.

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.